

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/36/2021
Identifikačné číslo spisu: 7115011848
Dátum vydania rozhodnutia: 22.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Paluda
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7115011848.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci obvinenej PhDr. Ľ. N. pre prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 22. júna 2021 v Bratislave, o dovolaniach obvinenej PhDr. Ľ. N. a brata obvinenej Ing. H. F., CSc. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo 17. apríla 2020, sp. zn. 4To/33/2020, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku dovolania obvinenej PhDr. Ľ. N. a brata obvinenej Ing. H. F., CSc. sa odmietajú.

Odôvodnenie

I.
Konanie predchádzajúce dovolaniam

Rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „okresný súd“) z 15. októbra 2019, sp. zn. 7T/40/2016, bola obvinená PhDr. Ľ. N. uznaná za vinnú z prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

v dňoch 28. decembra 2013 a 7. januára 2014 napísala anonymné listy a tie boli následne doručené na riaditeľstvo Univerzitnej nemocnice L. Pasteura, Košice, ul. Rastislavova č. 43, v ktorých uvádza, že za primárom gynekologicko-pôrodníckej kliniky UNLP v Košiciach, Trieda SNP p. MUDr. E. Y. je potrebné prichádzať s obálkou a preddavkom 200,- eur a následne po príprave na cisársky rez je potrebné doplatiť ďalších aspoň 500,- eur, taktiež uvádza, že na základe týchto preddavkov menovaný primár uprednostňuje pacientky, čo nebolo preukázané a takto svojim konaním oznámila o MUDr. E. Y. nepravdivú informáciu, ktorá ohrozila jeho vážnosť v zamestnaní a narušila jeho rodinné vzťahy.

Za to jej prvostupňový súd uložil podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 56 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, § 36 písm. j), § 38 ods. 2 Trestného zákona peňažný trest vo výške 500,- eur.

Podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona pre prípad, že by výkon peňažného trestu bol zo strany obvinenej

úmyselne zmarený, prvostupňový súd jej uložil aj náhradný trest odňatia slobody v trvaní 3 mesiacov.

Krajský súd v Košiciach rozhodujúc o odvolaní brata obvinenej Ing. H. F., CSc. proti uvedenému rozsudku prvostupňového súdu uznesením zo 17. apríla 2020, sp. zn. 4To/33/2020, podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku odvolanie Ing. H. F., CSc. zamietol.

II.

Dovolania
a vyjadrenia k nim

Proti citovanému uzneseniu Krajského súdu v Košiciach podal dovolanie brat obvinenej Ing. H. F., CSc. a následne aj obvinená PhDr. Ľ. N..

Brat obvinenej, Ing. H. F., CSc., podal dovolanie vlastným písomným podaním z 24. júna 2020, osobne podaným prvostupňovému súdu 25. júna 2020, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku. Dovolanie odôvodnil tým, že zo zvukového záznamu z hlavného pojednávania s vyhlásením rozsudku vyplýva, že tento zvukový záznam neobsahuje poučenie obvinenej o opravnom prostriedku tak, ako to ukladá zákon, avšak v zápisnici z tohto hlavného pojednávania sa poučenie uvádza, čo bolo podľa brata obvinenej účelovo zneužitie odvolacím súdom.

Na základe uvedeného brat obvinenej navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací rozsudkom vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Košiciach zo 17. apríla 2020, sp. zn. 4To/33/2020, bol porušený zákon v § 316 ods. 2 Trestného poriadku v neprospech obvinenej, zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach a uložil mu, aby vec podľa podaného odvolania z 10. decembra 2019 v merite znova prerokoval a rozhodol.

Ako prílohu podaného dovolania predložil brat obvinenej písomný súhlas obvinenej na podanie dovolania s jej úradne overeným podpisom.

Ďalší rovnopis vyššie uvedeného dovolania brata obvinenej z toho istého dňa bol (spolu s ďalšími podaniami) prvostupňovému súdu postúpený aj listom predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. septembra 2020.

Výzvou zo 17. júla 2020 (č. l. 607 - 609 spisu) prvostupňový súd vyzval brata obvinenej na odstránenie väd dovolania v lehote 30 dní, v tejto lehote ho vyzval, aby súdu oznámil, či má zvoleného obhajcu alebo či žiada, aby mu bol súdom ustanovený (v takom prípade je potrebné preukázať majetkové pomery v zmysle § 373 ods. 3 Trestného poriadku) a zároveň ho upozornil na to, že ak v uvedenej lehote podanie nedoplní, prvostupňový súd podľa § 373 ods. 3 Trestného poriadku predloží vec na ďalšie konanie dovolaciemu súdu.

Výzvou z 9. októbra 2020 (č. l. 624 spisu) prvostupňový súd opätovne vyzval dovolateľa na odstránenie väd dovolania a na to, aby si obvinená zvolila obhajcu alebo aby požiadala o ustanovenie obhajcu, pričom ho upozornil na to, že v prípade, ak v uvedenej lehote nebude podané doplnenie v zmysle § 373 ods. 3 Trestného poriadku a taktiež v konaní nebude obvinenú zastupovať zvolený alebo ustanovený obhajca, vec nebude predložená dovolaciemu súdu na ďalšie konanie. Predmetná výzva prvostupňového súdu bola doručená aj obvinenej PhDr. Ľ. N..

K dovolaniu brata obvinenej sa vyjadril okresný prokurátor Okresnej prokuratúry Prešov (ďalej len prokurátor⁴⁾ písomným podaním z 2. októbra 2020, doručeným prvostupňovému súdu 14. októbra 2020, v ktorom uviedol, že rozsudok prvostupňového súdu, ako aj napadnuté uznesenie krajského súdu považuje za zákonné a správne po hmotnoprávnej i procesnoprávnej stránke. Vzhľadom na to, že prokurátor nemá k dispozícii zvukový záznam, nevie posúdiť v dovolaní uvedené tvrdenie brata obvinenej, avšak v doručenej zápisnici z hlavného pojednávania konaného 15. októbra 2019, na ktorom bol aj vyhlásený rozsudok, sa nachádza zrozumiteľné poučenie o tom, že proti rozsudku možno podať

odvolanie do 15 dní odo dňa jeho oznámenia na Okresný súd Košice II.

Z vyššie uvedeného, ako aj z toho, že obvinená i prokurátor sa k rozsudku prvostupňového súdu nevyjadrili a ponechali si lehotu na rozmyslenie, strany konania podľa prokurátora museli byť poučené o možnosti podania odvolania.

Prokurátor zároveň uviedol, že ak dovolateľ nereagoval na výzvu prvostupňového súdu vo vzťahu k zákonnej podmienke mať v konaní o dovolaní obhajcu a podať dovolanie len prostredníctvom obhajcu podľa § 373 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, nesplnil podľa prokurátora podmienky dovolania.

Na základe uvedených skutočností prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie podľa § 382 písm. c), písm. d) Trestného poriadku odmietol.

Písomným podaním z 11. novembra 2020, osobne podaným prvostupňovému súdu 13. novembra 2020, podala dovolanie aj obvinená PhDr. E. N. z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku. Dovolanie odôvodnila tým, že zo zvukového záznamu z hlavného pojednávania s vyhlásením rozsudku vyplýva, že tento zvukový záznam neobsahuje poučenie obvinenej o opravnom prostriedku tak, ako to ukladá zákon, avšak v zápisnici z tohto hlavného pojednávania sa poučenie uvádza, čo bolo podľa nej využité odvolacím súdom ako preklúzia, ak rátala 15-dňovú lehotu na podanie odvolania od dátumu doručenia, ako je to vo väčšine prípadov. Podľa obvinenej ide zrejme o rozpor ustanovení Trestného poriadku s medzinárodným právom, ktorým je Slovenská republika viazaná, ako aj v iných ustanoveniach, napr. akceptovanie rozsudkov bez odôvodnenia a iné.

Na základe uvedeného obvinená navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací rozsudkom vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Košiciach zo 17. apríla 2020, sp. zn. 4To/33/2020, bol porušený zákon v § 316 ods. 2 Trestného poriadku v jej neprospech, zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach a uložil mu, aby podľa podaného odvolania z 10. decembra 2019 v merite veci konal.

V sprievodnom liste k dovolaniu, podpísanom obvinenou i jej bratom, títo zároveň uviedli, že § 38 ods. 2 Trestného poriadku podľa ich názoru negatívnym vymedzením jednoznačne špecifikuje, že v predmetnom konaní im zákon neukladá povinnosť byť zastúpení obhajcom, pričom sa podľa ich názoru vychádzalo aj z čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie o možnosti obhajovať sa, ako aj byť zastúpený. Zároveň tiež poukázali na to, že § 373 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku uvádza pojem obhajca, pričom ak by zákonodarca chcel stáť na strane argumentácie Okresného súdu Košice II, použil by pojem advokát.

K dovolaniu obvinenej sa vyjadril prokurátor písomným podaním z 31. decembra 2020, doručeným prvostupňovému súdu 13. januára 2021, v ktorom uviedol totožné skutočnosti ako vo svojom vyjadrení k dovolaniu brata obvinenej z 2. októbra 2020 a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie podľa § 382 písm. c), písm. d) Trestného poriadku odmietol.

Spis spolu s podanými dovolaniami bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený 12. mája 2021.

III.

Konanie pred dovolacím súdom

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), oprávnenými osobami [§ 369 ods. 2 písm. b), § 369 ods. 5 Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku), avšak nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 373 Trestného poriadku, pretože dovolatelia nepodali dovolania prostredníctvom

obhajcu.

Podľa § 373 ods. 1 Trestného poriadku obvinený alebo osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie len prostredníctvom obhajcu.

Podľa § 373 ods. 3 Trestného poriadku ak obvinený alebo osoby uvedené v § 369 ods. 5 podali dovolanie inak ako prostredníctvom obhajcu, súd, ktorý rozhodol vo veci v prvom stupni, poučí dovolateľa podľa odsekov 1 a 2 a nasledujúcej vety a určí primeranú lehotu na odstránenie tohto nedostatku s tým, že ak táto lehota márne uplynie, predloží vec na ďalšie konanie dovolaciemu súdu. Ak však obvinený v lehote podľa predchádzajúcej vety preukáže, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, ustanoví mu obhajcu predseda senátu súdu, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni.

Podľa § 36 ods. 1 Trestného poriadku obhajcom môže byť len advokát.

Z obsahu predloženého spisu najvyšší súd zistil, že obvinená PhDr. L. N. ani jej brat Ing. H. F., CSc. nepodali dovolanie prostredníctvom obhajcu, pričom na výzvu Okresného súdu Košice II, ktoré im bola v súlade s § 373 ods. 3 Trestného poriadku doručená, uvedený nedostatok neodstránili a ani nepreukázali, že nemajú dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, a to ani na základe opätovnej výzvy, na ktorú reagovali tým spôsobom, že ustanovenie § 38 ods. 2 Trestného poriadku im neukladá povinnosť byť zastúpení obhajcom.

K tomu najvyšší súd považuje za potrebné dať dovolateľom do pozornosti, že § 373 ods. 1 Trestného poriadku, v ktorom je uvedená povinnosť podania dovolania len prostredníctvom obhajcu, je lex specialis k § 38 ods. 2 Trestného poriadku. Inými slovami, § 373 ods. 1 Trestného poriadku, ako konkrétnejšie ustanovenie, ktoré sa nachádza priamo v druhom diele ôsmej hlavy tretej časti Trestného poriadku, označenom ako „Dovolanie“, má v konaní o dovolaní prednosť pred všeobecnejším ustanovením § 38 ods. 2 Trestného poriadku, nachádzajúcim sa prvej časti Trestného poriadku, označenej ako „Všeobecné ustanovenia“. Uvedené potvrdzuje aj dôvodová správa k Trestnému poriadku, v ktorej je vo vzťahu k § 373 Trestného poriadku uvedené nasledovné: „Vzhľadom na právnu náročnosť podania a konania o dovolaní, vrátane toho, že oprávnenou osobou je len taká, ktorá využila svoje právo a podala pred tým riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté, je obvinenému uložená povinnosť mať v konaní obhajcu.“

Zároveň, vo vzťahu k tvrdeniu dovolateľov o tom, že § 373 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku uvádza pojem obhajca, pričom ak by zákonodarca chcel stáť na strane argumentácie Okresného súdu Košice II, použil by pojem advokát, najvyšší súd poukazuje na znenie § 36 ods. 1 Trestného poriadku, v ktorom sa výslovné uvádza, že obhajcom môže byť len advokát.

Podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 372 alebo § 373 ani po postupe podľa § 379 ods. 1 Trestného poriadku.

Keďže obvinená PhDr. L. N. a brat obvinenej Ing. H. F., CSc. nepodali dovolania prostredníctvom obhajcu a na výzvu prvostupňového súdu nereagovali v tom zmysle, že by si obhajcu zvolili, prípadne preukázali nedostatok prostriedkov na úhradu trov obhajoby, najvyššiemu súdu neostávalo iné, než ich dovolania na neverejnom zasadnutí bez preskúmania veci podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku odmietnuť.

Najvyšší súd pritom v predmetnej veci nepostupoval podľa § 379 ods. 1 Trestného poriadku, keďže postup podľa tohto ustanovenia prichádza do úvahy iba vtedy, ak nie je podané dovolanie úplné alebo má iné odstrániteľné chyby. Nedostatok spočívajúci v tom, že dovolanie nebolo podané prostredníctvom obhajcu, je však odstrániteľný len v rámci konania na súde prvého stupňa, ktoré predchádza predloženiu veci dovolaciemu súdu. Výplýva to zo znenia § 373 ods. 3 posledná veta Trestného poriadku, podľa ktorého ustanoviť obhajcu v prípadoch, v ktorých bolo dovolanie podané priamo obvineným, resp.

niektorou osobou uvedenou v § 369 ods. 5 Trestného poriadku, môže iba predseda senátu súdu, ktorý rozhodoval v prvom stupni, a to len vtedy, ak obvinený preukáže, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby (uznesenie najvyššieho súdu z 23. apríla 2018, sp. zn. 2 Tdo 20/2018, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 23, roč. 2020).

Napokon sa žiada dodať, že obvinenej PhDr. E. N. ani jej bratovi nič nebráni v opätovnom podaní dovolania za splnenia zákonných podmienok, tak ako o tom boli poučení prvostupňovým súdom, ako aj týmto uznesením najvyššieho súdu, v rámci zákonnej lehoty na podanie dovolania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.